



Lääkäriresurssien kustannukset

Aluehallitus 19.06.2023 § 181
1760/01.00.02/2023

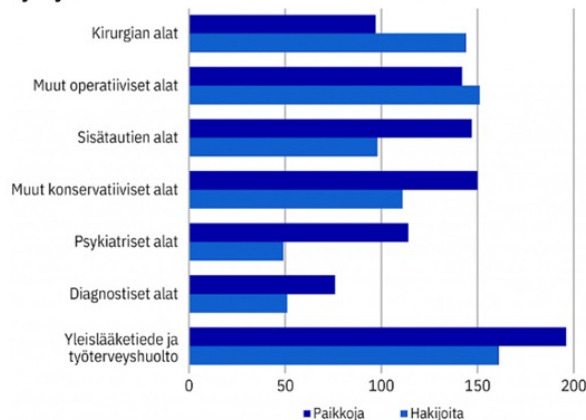
Valmistelija Nieminen Peter

Lisätietoja: puhelinnumero: 044 323 1300, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Pohjanmaalla on pulaa kaikista tulosalueen resursseista, eli lääkäreistä, hammaslääkäreistä ja psykologeista. Monella alalla pula on jatkunut pitkään, toisaalta eräillä aloilla on tilanne (esim. rtg) korjaantunut vuosikymmenten vaikea tilanteen jälkeen joustavilla työehdoilla ja kannustavalla palkkauksella. Kaikkia linjoja yhdistää se, että niissä on helppo toimia paitsi julkisessa sote-maailmassa myös yksityisen työnantajan palveluksessa tai ammatinharjoittana, ja aika usein erilaisissa kombinaatioissa, jolloin julkisella puolella tehdään erilaisia osa-aikaisuuksia.

Valtakunnallisesti nähdään kolme suurta ongelma-aluetta; yleislääketiede, psykiatria ja perusterveydenhuollon tason päivystyspalvelut. Osin pula selittyy kahden ensimmäisen alan kohdalla sillä, että aloilla ei ole vetovoimaa, esimerkiksi erikoistumisaloituspaikkoja ei saada täytettyä, ja esim. psykiatreja eläköityy lähivuosina merkittävästi enemmän kuin uusia valmistuu.

Erikoislääkärikoulutuksen koulutuspaikat ja hakijamäärät syksyllä 2022



Lähde: lääketieteelliset tiedekunnat

Suurempi ongelma on kuitenkin "shoppailu", pulan vallitessa niin vastavalmistuneet kuin erikoistumisopintonsa valmiiksi saaneet lääkärit kilpailuttavat/tarjoavat itseään joko vuokrausyrityksen kautta tai suoraan omalla sopimuksella. Ilmiö on traaginen, sillä vastavalmistuneet kilpailuttavat yrityksiä niin palkkojen kuin työsuhte-etujen suhteen. Väilitysyritykset ovat loppuvaiheen opiskelijoiden ahkerimpia kestitöitä. Tämä näyttäytyy jopa lääkäreitä kouluttavilla yliopistopaikkakunnilla, missä joudutaan turvautumaan ostopalveluihin, vaikka tarjontaa luulisi olevan runsaasti (esim. Helsingissä ~20%). Tämä ilmiö kertautuu sitten yleislääketieteen tason päivystykseen, sillä käytännössä kaikissa isommissa päivystyspisteissä joudutaan turvautumaan vuokralääkäreihin, useimmiten täysulkoistuksena. Ulkoistusten yksi suuri syy on muuttunut asenne työntekoon, vapaa-ajan lisääntynyt arvostus ja yleensäkin lisääntyvä osa-aikaisten työsuhteiden toive, ja luonnollisesti halu ulosmitata kaikki saatavissa oleva. Päivystyshalukkuus on koko ajan laskusuunnassa, ja tämä aiheuttaa myös yrityksille vaikeuksia saada lääkäreitä rekrytoitua, mikä pikemminkin uhkaa nostaa kuin laskea hintoja.



Psykiatriassa pula virkalääkäreistä on huutava koko maassa, yliopistosairaalatkin joutuvat turvautumaan ostopalveluihin runsain määrä, joka luonnollisesti johtaa myyjän markkinoihin. Pohjanmaalla on niin aikuis-kuin nuorisopsykiatriassa ollut vuosikausia vain yksi virkasuhteinen lääkäri lukuisista rekrytointiyrityksistä (mukaan lukien ulkoisia konsulttipalvelua), ja toimintaa on ollut pakko paikata ostopalveluilla.

Ostopalvelopsykiatrien saaminen on haasteellista, koska hyvinvointialueet kilpailevat heistä keskenään.

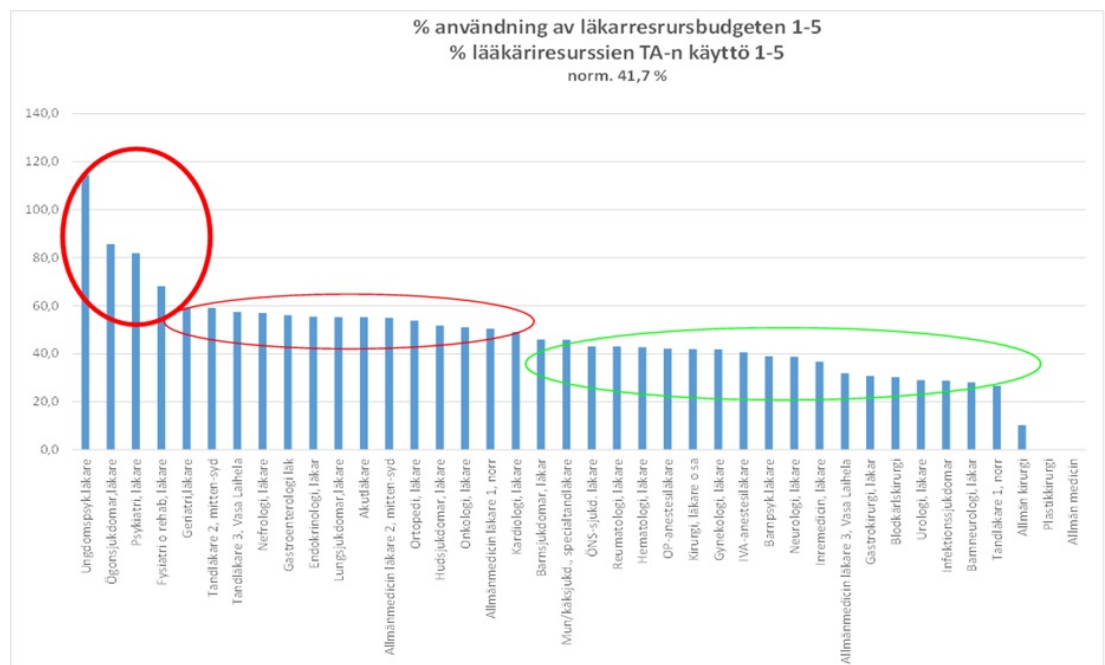
Fysiatrissa ylitys on suhteellinen pienen resurssin takia, ja kustannuksia ovat nostaneet erityishuoltopiireissä toimineiden vammaislääketieteeseen perehtyneiden erikoislääkäripalvelujen ostamiseen. Fysiatritilanteen parantuessa pitemmällä aikavälillä voitaneen näistä ostopalveluista luopua.

Silmätaudeilla klinikan miehitys romahti runsas vuosi sitten, niin että siellä on vain yksi virkasuhteinen erikoislääkäri ja hiljan aloittanut erikoistuva lääkäri. Lukuisista rekrytointiyrityksistä huolimatta ei tilannetta olla onnistuttu parantamaan. Silmäsairauksia hoidetaan maassamme runsaasti ostopalveluina/palveluseleillä. Pohjanmaan ongelma on, että myös yksityissektori on kuormittunut ja jonot ovat pitkiä. Leikkaustoiminnan ja kiireellisten tapausten hoitamiseksi on täten konsulttipalvelut välttämättömiä, ja tämä toimii hyvin, joskin on hyvin kallista. Rekrytointiyritykset kuitenkin jatkuvat ja yhteistyötä Uumajan suuntaan sondeerataan.

Lääkäriresurssien kustannusseuranta per 31.5.2023 osoittaa, että omien lääkäriresurssien kustannukset ovat budjetoiduissa kehyksissä (40,2 % toteutunut), kun taas ulkopuolisten lääkäreiden palkkioiden kustannukset ja vuokralääkärikustannukset ylittävät budjetoidun määrän jo reilusti. Tämän vuoksi kauden lääkäriresurssikustannukset ovat yhteensä 49,6 % eli 8 % suuremmat kuin viiden kuukauden jälkeen pitäisi, mikä merkitsee yli 5 milj. euron ylitystä. Kehitys johtaa n. 12 milj. euron kokonaisylitykseen vuoden lopussa, ellei ryhdytä voimallisiin toimenpiteisiin.

Budjetoinnissa kaikki virat on budjetoitu täysimääräisesti, ja täyttämättömiin virkoihin tarkoitetut varat ovat käytettävissä ostopalveluihin. Lisäksi vuokralääkäreihin on budjetoitu niissä yksiköissä, jotka ovat käyttäneet vuosittain yhä enemmän ostopalveluja.

Kokonaisylitykset ovat suurimmat psykiatriassa, silmätaudeissa ja fysiatrissa. Lisäksi viitisentoista resurssiyksikköä ylittää budjetoidun määrän n. 10-15 %:lla, kun taas noin puolet lääkäriresurssiyksiköistä on budjetoitua tasolla tai sen alapuolella.





Vuokralääkäreiden osuus on suurin akuuttilääketieteessä (78,2 %), psykiatriassa (66,6 %), geriatriassa (60,8 %), silmätaudeissa (31,3 %) ja yleislääketieteessä (n. 30 %).

Kustannuskehitys osoittaa voimakasta lisäystä akuuttilääketieteessä, jolla on psykiatrian ohella ollut suuria haasteita pitkän aikaa. Akuuttilääketiede on lisääntynyt vuoden 2016 n. 2 milj. eurosta lähes 5 milj. euroon vuonna 2023. Psykiatrian kustannukset ovat olleet noin 3 milj. euroa, mutta nousivat 6 milj. euroon vuonna 2022, tosin osuuteen sisältyy muitakin kuin pelkästään erikoissairaanhoidon palveluja. Vuoden 2023 talousarvion taso on kuitenkin vain 3,5 milj. euroa ja tulee todennäköisesti ylittymään.

Ostopalveluja haluamme luonnollisesti välttää viimeiseen asti, jollei se sitten ole kustannustehokasta (täsmäpalvelut). Niitä on kuitenkin pakko ajoittain käyttää esim. jononpurkuun (lainsäädäntö), ellei lisätyösopimuksia.

Jatkossa on tarve pyrkiä yhteistyöhön ja työnjakoon rajanaapurihyvinvointialueidemme kanssa. Myös kansallisesti olisi hyvä tarttua ripeästi tilanteen korjaamiseen, jotta kustannukset eivät karkaa vielä enemmän ja että julkiset sosiaali- ja terevydenhuollon palvelut voidaan turvata

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

ehdottaa, että hallitus merkitsee selvityksen tiedoksi.

Päätös:

Selvitys merkittiin tiedoksi.

Pöytäkirjaan merkittiin, että resurssihohtaja Peter Nieminen oli läsnä asiaa käsiteltäessä.

Jakelu